

S Z E R K E S Z T Ó I Ü Z E N E T E K

Mi a búcsú? A tridenti zsinat által kihirdetett tanítás felel erre a legvilágosabban. Búcsú eszerint a már megbocsátott bűn után visszamaradó ideig való büntetés eltörlése, amit az egyháznak jogosított képviselője az egyház „jóvátételi kincsére” való tekintettel engedélyez. „Jóvátételi kincsen” kell értenünk azoknak az elégtételt nyújtó cselekedeteknek összességét, amelyek elsősorban Krisztusnak, másodsorban a szenteknek és más buzgó keresztényeknek érdeméből származnak, és amelyek az egyházi oldó és kötő hatalomból folyólag a többi hívek gyengébb értékű elégtételének pótlására szolgálhatnak. A búcsú tehát nem jelenti a bűn bocsánatát, amihez a töredelem szentségében juthatunk, hanem feltételezi, hogy előzőleg már elnyertük ezt a bocsánatot. Azért tartottuk szükségesnek mindezek leszögezését, mert egy csehszlovákiai teológus-olvasónk okkal hívta fel figyelmünket arra, hogy a folyóiratunk idel januári számában megjelent „Eszmék és tények” a búcsú kérdésének zsinati tárgyalásával kapcsolatban a „büntetéselengedés” helyett a „bűnbocsánat” kifejezést használta, amiről természetesen nem lehet szó.

„*Eredeti bűn.*” — Azt kérdezi olvasónk, hogy „a gyermek lelke a szülőktől származik-e, vagy Isten teremti?” Erre egyszerűen azt is válaszolhatnánk, hogy a kérdés feltevése így nem helyes, hiszen a kettő nincs ellentétben egymással. Hitünk szerint minden létezőt Isten teremtett, akár közvetlenül, akár közvetve úgy, hogy létrejöttét beleállította az egész teremtés rendjébe és okzat-sorába. Olvasónk leveléből azonban az tűnik ki, hogy túlságosan elkülöníti, mint létező valóságot a lelket és a testet, holott a katolikus tanítás mindig erősen hangsúlyozta a kettőnek elválaszthatatlan szubsztanciás egységét. Ezzel kapcsolatban nagyon érdekes a Herder kiadásában megjelent legújabb *Lexikon für Theologie und Kirche* megfogalmazása a lélekről. Ezeket írja: „Az egyházi tanítóhivatal, amikor a lelket mint *forma corporis*-t, azaz a lélek formáját, határozta meg, nyomatékosan állást foglalt az embervolt, eredeti, természetes egysége mellett. Ha ezt a tanítást, a maga teljes horderejével komolyan akarjuk venni, akkor a lelket és a testet sohasem szabad úgy felfogni, mint az emberhez tartozó két valóságot, és úgy elképzelni, hogy eredetileg két **létező** van, amelyek később lépnek egységre. Valóságos mindig csak az egy és egész ember, aki mindenestül lélek és test egyszerre.” A későbbiekben rámutat a lexikon, hogy amikor Aquinoi Szent Tamás az *anima unica* forma corporist említi, ezzel mindennél világosabban kifejezi, hogy az embert nem lélekből és testből állították össze, hanem a kettő csak metafizikailag szétválasztható két lételevé ugyanannak az egyetlen létezőnek, az embernek. Nyugodtan elmondhatjuk tehát, hogy a szülők az új ember létrehozói, csak mindig tudomásul kell vennünk, hogy az ily módon létrejött ember egy Isten akarta fejlődés eredménye, amelynek természetfeletti síkon közvetlenül is Isten a létoka.

„*Pünkösöd.*” — Levélírónk egyik olvasmánya alapján veti fel a kérdést, hogy vajon helyes-e az a kifejezés, hogy „Pünkösöd az egyház születésnapja”? A teológusok között megoszlanak a vélemények a tekintetben, hogy melyik volt pontosan az a pillanat, amelyet az egyház szó szoros értelemben vett megalapításának tekinthetünk. Egyesek szerint erre akkor került sor, amikor az Úr Jézus a feltámadás után Péterre bízta mint sziklára az egyházat. Mások szerint akkor történt, amikor elküldte a Szentlelket az első Pünkösöd alkalmából. Ismét másoknak az a véleménye, hogy az egyház a szó igazi ér-

telmében akkor született, amikor Krisztus meghalt a kereszten. Végül van olyan vélemény is, amely szerint az utolsó vacsorán alapította az egyházat, amikor a keresztáldozatát megelőző napon a kenyeret és a bort saját testvére és vérévé változtatta át. A XII. Pius pápa által kiadott *Mystici Corporis Christi* kezdetű enciklika azt írja, hogy az isteni megváltó akkor kezdte el az egyház misztikus templomának építését, amikor prédikációja során meghirdette tanítását; teljessé tette ezt, mikor megdicsőülten a kereszten függött, és akkor nyilvánította ki, amikor látható formában is elküldte a Szentlelket.

„Májusi ájtatosság.” — A májusi ájtatosságok kérdésében olvasónk véleményét teljes mértékben alátámasztja az a cikk, amelyet Kampe német felszentelt püspök írt ugyanerről a kérdéstről. A püspök mindenekelőtt idézi a liturgikus konstitúciónak azt a szakaszát, amely a népi ájtatosságokra vonatkozik. A konstitúció szerint ezek az ájtatosságok megfelelő módon vegyék figyelembe a liturgikus időszakot és úgy kell őket összeállítani, hogy összhangban legyenek a szent liturgiával. Május hónapja — írja Kampe püspök — az esetek túlnyomó részében még a húsvéti időszakba esik. Ennek megfelelően a májusi ájtatosságnak legnagyobbrészt húsvéti jelleget kellene kölcsönözni, ami nagyon is illene hozzá. Hiszen itt amúgy is egy betöltetlen hézag van egyházi életünkben. Amíg a negyvennapos böjti időszakban buzgón készülünk a húsvét ünnepére, a nagyhéttel hirtelen meszszakad az intenzívebb ünneplés, úgy, hogy az a szent ötven nap, amely húsvétól pünkösdig terjed, és amelyről a Pünkösd a nevét is (Pentecoste) nyerte, nélkülözi a különleges istentiszteleti hangsúlyt. Nagyönis értelmes lenne, ha éppen ebben az ünnepi időszakban, amikor a megváltás húsvéti misztériumát tiszteljük, a hívő közösség naponta gyűlne össze istentiszteletre. Itt bővebben lehetne felolvasni a Szentírásból, ahogyan azt a zsinat is kívánta, különös tekintettel a húsvéti részletekre. S ezek az ájtatosságok fokozatosan mehetnének át a Pünkösd előkészítésébe.

„Isten szavunk eredete.” — Érdekes elméletet küldött be szerkesztőségünkbe Kerényi László, a magyar nyelv Isten szavának eredetére vonatkozólag. Szerinte azok a kísérletek, amelyek az iráni nyelvből akarták levezetni, vagy az *is* szótagot az *ös* szó alakjának véelve, valamely ősi pogány istenfogalom nevéként próbálták ezt a szót megfejteni, nem voltak eredményesek. Így a nyelv-történeti módszer látszik legalkalmasabbnak a megfejtésre. A római birodalom bomlási folyamatában a régi istenek megdőltek és egy új vallás inult el hódító útjára: a kereszténység. A despotizmusba süllyedt római birodalom rabszolgatársadalmában az új vallás az igazságosság eszméjével, az igazságos Istenbe vetett hittel hódított. Bizánc császárai a VI. században a *Justinus*, azaz *igazságos* nevet vették fel. Egymás után három császár nevezte magát így, hogy ezzel a névvel is jelezze, amit a kereszténység hirdetett. (Hasonló módon képezték a latin *constans* szóból a Konstantin nevet, mintegy a birodalom változhatatlanságának jelképeként.) A Kárpátmedence körül az időtájt főleg török eredetű „barbárok” laktak, és Kerényi László úgy véli, hogy az ő nyelvükön, a *justin* szó vette föl az *istin* alakot ugyanúgy, ahogy a *juga* szóból az *iga* keletkezett. Aztán a szó végi *n* hang előtt az *i* hang zárt *e* hanggá változott, és így a természetes nyelvfejlődés eredményeként jött létre a nyelvünkben ma használatos Isten szó,